

Анна Чолева-Димитрова (България, София)

ПРОИЗХОД И ЗНАЧЕНИЕ НА СЕЛИЩНИТЕ ИМЕНА В ТРЪНСКО

Резюме

Изследването е посветено на селищните имена от бившата Трънска околия. Разгледани са 76 ойконима (вкл. и названия на селища, които сега са извън държавната ни граница). В голямата си част имената са останали непроменени още от XV–XVI в. От средата на миналия век досега не са извършвани промени в статута на селищата. Разгледаната ойконимна система е съхранила и много старинни елементи. Без съмнение тези имена са част от нашето лексикално богатство.

Ключови думи: *селищно име, ойконим, лично име, топоним, жителско име, ойконимна система, етимология.*

Origin and meaning of settlement names in the region of Tran

The study includes 76 names of settlements in the former Tran region. From the analysis made of the word formation and structural patterns of settlement names from the different regions, we may conclude that in the Tran region there are the largest number of preserved archaic elements in the settlement names and the smallest changes in the oikonyms, i.e. we can say that we have the greatest degree of antiquity preserved in the oikonym system. The following archaic type names, names with archaic structure and meaning are included: archaic and rare dialect words: *Звонци, Кострошовци, Костуринци, Паля, Туроковци etc.*; archaic personal names and nicknames: *Бераинци, Бутроинци, Грознатовци, Драинци, Ездимирци, Мисловищица, Мракетинци, Петачинци, Стрезимирци, Ярловци etc.*; adjectives ending in -jъ: *Врабча, Вуканъ,*

Вучи дел, Ерул; a genitive-accusative case form is reflected in *Проданча*. The study is based on written sources only.

Keywords: *settlement names, oikonym, oikonym system, personal name, etymology, toponym, settlers names.*

Бившата Трънска околия (според административното деление до 1956 г. в България) е регион, който е запазил почти непроменени имената на селищата си и до ден днешен. Липсата на публикувани микротопонимни материали от този край е другият повод да се върна отново към разглеждането на трънската ойконимна система. От средата на миналия век досега не са извършвани промени в статута на селищата. Единствените изменения на ойконимите са свързани с няколко преименувания: две старинни названия са заменени с имена на партизани – с. *Мисловищица* се преименува във *Велиново*, с. *Баба* – в *Неделково*. Извършени са и доуточнявания и осъвременяване на селищните имена: с. *Извор* става *Студен извор* (това название се дава, за да се разграничи ойконимът от често срещания оним *Извор*); *Яловица* се преименува в *Еловица* (по желание на жителите на това селище). Най-старият засвидетелстван засега запис се явява в подкрепа на тази промяна. През 1960 г. с указ са уточнени още две селищни имена: *Мракьотинска махала* > *Мракетинци* и *Туряковци* > *Туроковци*. Последното название е доказателство за избледняването на някои лексикални значения на думите или за тяхното изчезване от речниковия състав на говора. Местните жители не знаят какво означава *тур*, започват да свързват името на селището с етничното название (тур-чин) и са категорични, че никога не са живели при тях представители от този етнос (вж. Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 59).

Естествено, че към ойконимната система на Трънско се включват и имената на селищата, които до 1920 г. са били част от него, а след тази година, по Ньойския договор остават извън нашата граница.

Баба, старо название на с. в Трънско. Стар запис: *Бабин дол* (вероятно с. Баба) 1451 (ИБИ XIII 361); *Баба* 1453, 1576 (РСт 436;

РСтСел 445; ИБИ XVI 174); село баба XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 65а, Опис III 179); Баба 1878 (РТК). До 1950 г. име на с. Неделково. От баба, като роднински термин. Отсъствието на суфиксални изменения, които са характерни за този тип имена (срв. СелИ Батковци, Лелинци, Сестрино, Уйно), буди съмнение при извеждането на ойконима от това нарицателно. Известният засега най-стар предполагаем запис *Бабин дол* действително потвърждава този вариант (като прил. от баба), но като топоним названието се среща често и в съседните на Трън околии – само в Радомирско има три МИ *Бабин дол*. Възможно е също това да е име на някое изчезнало селище. Или като земеписен термин, от диал. баба 'височина, връх като купол' (Еленин 1984); срв. МИ Баба, върхове в Рила и Стара планина, МИ Гола баба, гол чукар при с. Ракиловци, Радомирско (от баба 'гърбовидна местност' в говора, Чолева-Димитрова 2009: 108); МИ Баба, Валовишко и Гоцеделчевско 'название за гърбовидни хребети' (Иванов 1982: 72); сходно обяснение и за МИ *Бабата* в Разложко (Попов 1979: 81). И двата варианта са възможни, срв. СелИ *Бабино* в Дупнишко, *Бабица* в Брезнишко (Чолева-Димитрова 2002: 95).

Банкя, с. на 3 км североизточно от Трън. Стар запис: *Баня* 1451 (ИБИ XIII 365); *Банке* 1576 (РСт 369; РСтСел 446), *Банка* 1576 (ИБИ XVI 178); *Банкя* 1878 (РТК). От банкя (в говора) 'топъл извор', умалит. от баня, често в топонимията, обикновено за минерални извори (ЕТР 17; БЕР I 32), срв. СелИ *Банкя* в Софийско.

Бераинци, с. на 5 км югозападно от Трън. Стар запис: *Браинци* 1447 (ИБИ XIII 369 – неустановено) *Бераинци* 1878 (РТК). Жителско име от РИ, а то от ЛИ *Берая, западна форма на *Берай* (Замов 1967: 270); срв. МИ *Берая*, Тетевенско (Замов 1973: 74), от същата осн. срв. МИ *Берин дол* в Радомирско (Чолева-Димитрова 2009: 120). Вж. следващото.

Берин извѐр, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Беринъ Изворъ* 1878 (РТК); *Berin Izvor* (IM 77). По ЛИ *Бера*, може и мъжко, западна форма (Илчев 1969: 17; Замов 1988: 19), срв. тук СелИ *Бераинци*, също в Трънско, МИ *Берин дол* в Радомирско (Чолева-Димитрова

2009: 120), *Берин дол* и *Берино бърдо* в Годечко (Симеонов 1966: 125–26).

Богѡина ма(х)алà, мах. в Трънско. До 1919 г. е населено място на с. *Петàчинци*, останало в Сърбия. По ЛИ *Богоя*, западна форма на *Богѡй*.

Боховà (*Буовà*, *Боовà*) в говора, с. на 28 км югозападно от Трън. Стар запис: *Бохова* XV в. (ИБИ XIII 363); *Бухова* (Бухово), *Бочова* 1576 (РСт 376, РСтСел 445; ИБИ XVI 175); **Боухаво** XVII в. Боянски поменик, 45 с. (БП 118); **Ѓ БѸхава** 1780 (Гоше в 1934-1935:14); **БѸхава** 1791 (Гоше в 1928?1929: 6); **Ѓ село БѸхава** 1848 (Мутафчиев 1931: 19). Прил. от *бух* 'бухал, *Strix bubo*', елиптически название, от начално **Бу(х)ова* (*гора, планина*) и под., по-късно втората част от името е отпаднала, с регресивна асимилация на *о*, семант. срв. Сели *Бухово* (Чолева - Димитрова 2002: 101).

БѸсинци, с. на 6 км южно от Трън. Стар запис: *Бушиндже* 1453, *Бусинче* 1576 (РСт 378, РСтСел 445; ИБИ XVI 175); *Бошенци* 1451 (ИБИ XIII 363); **БѸсинци** в Четвероевангелие от XVI в. (л. 221б, Опис I 46, 47); **Ѓ бѸсинци** в Апостол от XVI в. (прип. л. 148б, Опис I 78); *Бусинци* 1878 (РТК). Жителско име от ЛИ *Буса*, срв. струс. *Буславъ*, често (Морошкин 1867: 30), но тук вероятно от ЛИ *Бусо(а)*, от *БлѸс-ко*, с *лѸ>у* под сръбско влияние, преди XV в. (подробно Заимов 1967: 271). От същата основа срв. Сели *Бусилци*, Велешко (Кънчов II 189; Чолева - Димитрова 2002: 103), срв. и следващото.

Бутрѡинци (*Бутрѡльинци*) в говора, с. на 8 км източно от Трън. Стар запис: *Бутрунидже* (Бутроница) 1453, *Петреиниче* (Бутроинци) 1576 (РСт 379); *Бутронинци* 1451 ИБИ XIII 365); *Бутреиниче*, *Бутроиниче* 1576 (РСтСел 446; ИБИ XVI 177); *Бутроинци* 1878 (РТК); *Бутронинци* при Мичев-Коледаров 1989: 50. Жителско име от РИ, а то от Пр *Бутроня*, *Бутроя* за дебел и мързелив човек, произв. от *бутор* 'пън, дънер' (БЕР I 93; Фасмер ЭСРЯ I 253; Заимов 1967: 276).

Велѡново, с. на 5 км южно от Трън. Ново административно име на с. *МѸсловцица* от 1950 г. По ЛИ на партизанина *Велин Ангелов* от същото село.

Видра̀р, с. на 30 км южно от Трън. Стар запис: *Видрари* 1570 (ТДИМН V, 1/779); *Видраp* 1572, 1576 (РСт 382, РСтСел 441; ИБИ XVI 129); *Видраръ* 1878 (РТК). Името може да има две значения: 1) *видрар 'голям бистър извор', произв. от *видра* 'малък бистър извор' и увелич. суф. *-ар* (често в западните говори), вж. подробно БЕР I 144; 2) *видрар 'ловец на видри'. Срв. СелИ *Видраре* в Тетевенско, *Видрани* в Кичевско (Кънчов II 556). Срв. СелИ *Видрица* (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 105).

Власина, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница, разположено на Власинското езеро, дало името на езерото. *Vlasina* (IM 464). Произв. от *влас* с *-ина* или прил. от *влас*, название тип елипса, напр. от начално *Власина въсь, *Власина долина* и под., срв. СелИ *Власи* в Царибродско.

Вра̀бча, с. на 6 км североизточно от Трън. Стар запис: *Виpабеч* (Врабеч) 1453, *Виpабчу* (Врабча), *Виpабчо* 1576, *Виpабча* 1624 (РСт 384; РСтСел 446); *Врабча* 1451 ИБИ XIII 365); *Виpабчо* 1576 (ИБИ XVI 178); *Врабча* 1878 (РТК). Според най-стария запис прил. от *врабеч* с *-ја* (З а и м о в 1973: 86), срв. СелИ *Горна* и *Долна Врабча* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 149).

Ву̀кан, с. на 7 км южно от Трън. Стар запис: вероятно *Лукан* 1451 (ИБИ XIII 363); *Вълкан* 1576, *Вулкан* (Вълкан) 1624 (РСт 385, РСтСел 446; ИБИ XVI 177); *Ѡ ВУКАНЪ* XVI в. в Четвероевангелие (л. 1а, Опис I 45); *Ѡ село ВУКАНЪ* 1772 (прип. в Служебник от 1554 г., л.1а, Опис III 486); *ВУКАНЪ* XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 62б, Опис III 179); *Вукан* 1878 (РТК). Изцяло от ЛИ *Вукан* (Вълкан) или прил. с *-јь* от него (З а и м о в 1973: 88), срв. СелИ *Вуково* в Дупнишко.

Ву̀чи дел, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Вучи Долъ* 1878 (РТК); *Виџи Del* (IM 475). Прил. с *-јь* от *вук* 'вълк' в говора и *дел*, като географски термин 'било на планина; вододелен връх; граница' (БЕР I 472), за втората част срв. тук СелИ *Ясенов дел*, МИ *Камен дел* на Витоша в София.

Глава̀новци, с. на 10 км западно от Трън. Стар запис: *Главановци* 1454 (ИБИ XIII 369); *Гълавановча*, *Галавановфча* 1576 (ИБИ XVI 178; РСтСел 446); *Галавануфча* 1624 (РСт 388); *Ѡ главановци*

в Номоканон от 1689 (зап. л. 9б, Опис I 204); *Главановци* 1878 (РТК). Жителско име, най-вероятно от Пр *Главан*, за човек с голяма глава, срв. СелИ *Главановци* в Монтанско (З а и м о в 1967: 265).

Глогòвица, с. на 5 км южно от Трън. Стар запис: *Кулогвидже* (Глоговица) 1453, *Гулогуфча-и баля* (Горна Глоговица) *Глогофча-и баля* 1576 (РСт 388, РСтСел 446; ИБИ XIII 365; ИБИ XVI 177); *Глоговица* 1878 (РТК). Прил. от *глог* 'вид храст, *Crataegus*' (БЕР I 250) и *-ица*, често в топонимията, срв. СелИ *Горна* и *Долна Глоговица* в Радомирско (Ч о л е в а-Д и м и т р о в а 2002: 111).

Горна Мелна, с. на 16 км южно от Трън. Стар запис: *Гюрне Имелне*, *Горна Имелна* 1576 (РСт 391; РСтСел 441; ИБИ XVI 128); *Горна Мелна* 1878 (РТК). Произв. от диал. *мел* 'ронлива скала; белезникава песъчлива почва', стб. *мѣлъ* 'варовик, вар' (БЕР III 724), образув. от *мел* и наст. *-лъ/на*. Името е елипса, с отпаднала втора част, от начално **Мелна въсь, долина* и под., срв. семантично гр. *Мелник*, още СелИ *Meljan* в Хърватско (IM 288; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 145). Вж. *Долна*.

Горочевци, с. на 14 км югозападно от Трън. Стар запис: вероятно *Гирчуфча* (Гирчевци), *Гирчофча* 1576 (РСт 393; РСтСел 440; ИБИ XVI 124); *Горочевци* 1878 (РТК). Жителско име от начално МИ *Гороча = *гора* и суф. *-оча* (за образув. вж. Д у р и д а н о в 1958: 355), срв. МИ *Тескоча* в Радомирско (Ч о л е в а-Д и м и т р о в а 2009: 427), както и ЖитИ *Голочевци* в Крива Паланка (З а и м о в 1967: 229). В най-стария запис се реконструира ЛИ *Гирче*.

Грознатовци, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Рузнатовци* 1451 (ИБИ XIII 363); *Грознатовци* 1878 (РТК); *Groznatovci* (IM 194). Жителско име от ЛИ *Грознат* (З а и м о в 1988: 71), от *Грозно* < стб. *грозньнъ* 'страшен, ужасен' (СтБР I 374) с *-ат*, за наст. срв. тук СелИ Г., Д. *Любата*, Босилеградско (вж. още З а и м о в 1967: 240), или по Пр. Първият запис е с изпуснато *з*.

Джинчовци, с. на 14 км югозападно от Трън. Стар запис: *Джинджовча* 1576 (ИБИ XVI 176; РСтСел 446). Жителско име от

ЛИ *Джинчо*, умал. от *Джино*, от *Гино*, с *г' > дж* в говора (вж. *З а и м о в* 1967: 241), срв. МИ *Джиновци* и *Джиновица* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 191).

Докьòвци, с. на 20 км южно от Трън. Стар запис: *Дойкофча* (Дойковци), *Дукофча*, *Дойкòвча* 1576 (РСт 399; РСтСел 441; ИБИ XVI 127; ИБИ XVI 122); село *Донковци* XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 72а, Опис III 179); *Докьовци* 1878 (РТК). Жителско име от начално *Дойковци, по ЛИ *Дойко* (*З а и м о в* 1967: 242; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 119) със смекчаване, характерно за говора (С т о й к о в 1993: 144).

Дòлна Мèлна, с. на 20 км югозападно от Трън. Стар запис: *Долне Иммелне* (Д. Имелна), *Долна Имелна*, *Долня Иммелна* 1576, *Долна Химелна* 1605 (Хмелна) (РСт 400; РСтСел 440; ИБИ XVI 122); *Долна Мелна* 1878 (РТК). Вж. тук *Горна Мелна*.

Дрàинци, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Драинци* 1451 (ИБИ XIII 363); *Дираинча* 1576 (РСтСел 443); *Драинци* 1878 (РТК); *Drainci* (IM 148). Жителско име от ЛИ *Драя* (*З а и м о в* 1967: 272; *З а и м о в* 1988: 98), срв. МИ *Драин рид* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 205).

Дълга лúка, с. на 20 км югозападно от Трън. Стар запис: *Долга*, *Д'лга Лока* 1570 (ТДИМН V, 1/ 737, 781); село *длúгалúка* XVI в. (Миней вероятно от Пшинския манастир "Св. Прохор" (Г о ш е в 1926–1927: 354); село *дълга лúка* XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 69б, Опис III 179); *Дълга Лука* 1878 (РТК). От прил. *дълúг* и *лука* 'лúка, ниско място, обикновено ливади покрай река', с *у < ж* в говора, стб. *лúка* (БЕР III 288; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 124).

Ездìмирци, с. на 4 км югоизточно от Трън. Стар запис: *Йезди-мирджи* (Йездимирци) 1453, *Яздимировджа* (Яздимировци), *Язди-мировча* 1576 (РСт 405, РСтСел 446; ИБИ XIII 365; ИБИ XVI 177); *Ездимирци* XIX в. (РТК). Жителско име от изч. ЛИ *Ездимир, *Ездимер, *Яздимер, срв. *Ездимиров ров* в Ягодинско (вж. *З а и м о в* 1967: 221) с преглас *ja > e* в говора.

Елòвица (*Йелòвица*) в говора, с. на 10 км югозападно от Трън. Стар запис: *еловица* XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 61б, 70б,

Опис III 179); *Яловица* 1878 (РТК). От 1966 г. име на с. *Яловица*. Прил. от *ела* и *-ица*, срв. семантично СелИ *Елов дол* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 125).

Ёрул, с. на 13 км южно от Трън. Стар запис: *Херул* 1576 (РСт 407); *Мирул* 1576 (РСтСел 446; ИБИ XVI 177); *Ерулъ* 1878 (РТК). – С преглас *ја > е* от *Ярул*, изцяло от ЛИ, с ударение върху първата сричка, срв. ЛИ *Раду̀л* и МИ *Ра̀дула* в Радомирско; срв. МИ *Ярулица* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 479).

Забёл, с. на 5 км западно от Трън. Стар запис: *Жабел* (Забел) 1576 (РСт 408; РСтСел 446; ИБИ XVI 176). От *забел* 'бранище, дребна гора', често като топоним в западни области (БЕР I 569), срв. МИ *Забел* в Годечко (С и м е о н о в 1966: 157), в Неврокопско (И в а н о в 1996: 109), **ЗЪБЪЛЪ**, XIV в. в ок. Хермиля (Т а с е в а 1998: 196).

Звѡнци, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Звонци* 1878 (РТК); *Zvonce* (ИМ 491). Произв. от *звон* 'звън, камбана', *звонец*, остар. 'камбана', стб. **звонъ** 'звън, шум' (СтБР I 537; БЕР I 623), срв. и *звони* 'камбани' (СтБР I, пак там). Би могло мн. ч. от *звонец* или жителско име от начално МИ **Звони/те/*, за място, където е имало камбани или по Пр за шумни хора, или които правят звънци, срв. СелИ *Zvonik* в Хърватско (ИМ 491), **звънъ поле** = *Знеполе*, област в Трънско, МИ *Звъни камен* в Неврокопско (И в а н о в 1996: 110).

Зелѣниград, с. на 6 км западно от Трън. Стар запис: *Зилани иград* (Зелян град) 1453, *Зеланград* (Зелянград) 1576 (РСт 409; РСтСел 446; ИБИ XVI 177); *Зелениград* 1447 (ИБИ XIII 369); *Зелен* 1762 (ИБИ XXI 91); *Зелени Градъ* 1878 (РТК). По общия изглед и цвят на околността, обикновено за места с иглолистни гори, срв. СелИ *Зелени Град* в Кратовско, *Зелен дол* в Благоевградско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 127).

Извѡр, с. на 5 км югозападно от Трън, старо име на с. Студен извор до 1960 г. Стар запис: *Извор* 1420 (РСт 411, ИБИ XIII 363); **изворъ** XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 23б, 59а, 69а, Опис III 179), срв. СелИ *Извор*. Често в ойконимията.

Искровци, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Искъровци* 1451 (ИБИ XIII 365); *Мали*

Искровници (пак там, неустановено); *Искорофча* 1576 (РСтСел 446); *Искровци* 1878 (РТК); *Iskrovci* (ИМ 203). Жителско име от ЛИ *Искро* (З а и м о в 1988:112), срв. МИ *Искръовица* в Пирдопско (З а и м о в 1959: 125).

Клисѹра (Трънска Клисура), с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Клисура* 1878 (РТК); *Klisura* (ИМ 226). От *клисура* 'планинска теснина, проход' (БЕР II 459), често в топонимията.

Кѡжинци, с. на 10 км южно от Трън. Стар запис: **Ѡ села кѡжинцѣхъ** в Папка с отделни листове от разни ръкописи, П–XIV в. (Опис IV 150); **селѡ Кожинци** в Четвероевангелие от XV в. (Опис I 35); **кожинци** в Четвероевангелие от XVI в. (л.1а, Опис I 45); *Кожинче* 1576 (РСт 417, РСтСел 446; ИБИ XVI 179). ЖитИ по Пр *Кожа(та)*, за слаб човек, според Заимов 1967: 273 от изч. ЛИ *Кожа* XIV в. (З а и м о в 1988:122), срв. мах. *Кожинци* в Годечко (С и м е о н о в 1966: 169); СелИ *Kožince* в Нишко (ИМ 240); *Кожина падина* в Босилеградско.

Колѹница, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. *Kolunica* (ИМ 230). От тур. заемка *kolun* 'млад кон', срв. рум. *colun* 'магаре', срв. мах. *Колунци* в Босилеградско (вж. З а и м о в 1967: 205), МИ *Колуница* (Кулуница) в Радомирско и Пернишко (В е л е в 1987; Ч о л е в а-Д и м и т р о в а 2009: 253), *Колунички рид* в Трънско, СелИ *Kolun* в Босна и Херцеговина (ИМ 230).

Кѡстрошовци, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Костуришовица* 1451 (ИБИ XIII 363); *Кострошовча* 1576 (РСтСел 446); *Кострошовци* 1878 (РТК); *Kostroševci* (ИМ 237). Жителско име от начално МИ *Кострошово, *Кострошево*, прил. от *кострош, *костреш*, диал. *костреж* 'вид сладководна риба, *Perca fluviatilis*' (БЕР II 665), срв. срхр. *kostrěš* 'вид риба', също и 'някаква билка' (AR V 377). Най-старият запис насочва към основа *костур-*, също този вид риба (БЕР, пак там) и суфиксални словообразуват. елементи; за първичната им обща етимология вж. Фасмер ЭСРЯ I, 642; Skok II 165. Срв. СелИ *Kostrěš*, *Kostroša* в Босна и Херцеговина, *Kostrěši* в Хърватско (ИМ 236–37;

AR, пак там), вж. и З а и м о в 1967: 230; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 69.

Костуринци, с. на 8,5 км южно от Ю Трън. Стар запис: *Костуриндже* 1453, *Костравджа* /Костравци/, *Костравча* 1576 (РСт 421; РСтСел 446); *Костурица* 1451 (ИБИ XIII 363); *Костуравче* 1576 (ИБИ XVI 177); **костурница** XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 62а, Опис III 179); *Костуринци* 1878 (РТК). Жителско име от МИ *Костурина: *костурина = *костура* 'скелет', срв. срхр. *кастур* 'скелет' и *-ина*, за местност със скали, остри като кости, (С е л и щ е в 1931: 221; З а и м о в 1967: 205), в Радомирско *костура* 'изхабен прост нож' (П р ъ ч к о в), би могло и по Пр, но по-малко вероятно, срв. СелИ *Костуринци* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 260), мах. *Костурци* в Благоевгр. и Кюстенд., СелИ *Костур*, *Костури* в Албания, *Костур* в Кумановско, *Костурино* в Щипско. Според Фасмер от *кастор* 'бобър' (V a s m e r 1941: 192).

Куса врана, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Коса Вирана*, *Куса Вирана* 1576 (РСтСел 443; ИБИ XVI 158-59); *Куса Врана* 1878 (РТК); *Kusa Vrana* (IM 252). От *кус* 'къс' в говора и *врана* 'птица *Corvus frugilegus*'. За първата част срв. семантично МИ *Куси рид* и СелИ *Каси лаг* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 271), а за втората – често МИ и СелИ *Враня*.

Къшлѐ, с. на 20 км югозападно от Трън. Стар запис: *Къшле* 1878 (РТК). Изцяло от *къшле*, умал. от *къшла* 'зимна кошара за овце', от заемка, често в българската топонимия или умал. от *къща*, според говора – *къщле*, *къш(т)ле* (БЕР III 238–239), което смятам и за по-вероятно, ако се има предвид, че названието е от регион с чисто българска топонимия, срв. СелИ *Къшла* в Кумановско (Кънчов II 515), МИ *Къшлите* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 273).

Лѐва рекà, с. на 18 км южно от Трън. Стар запис: *Лѐва река* 1570 (ТДИМН V, 1/ 741); *Лѐва Рѐка*, *Лѐва рака*, *Лѐве рике* 1576 (РСт 425; РСтСел 440); *Лѐва река* 1576 (ИБИ XVI 121); *Лѐва рѐка* 1878 (РТК). От *лев* 'ляв', стб. *лѐвѣ*, вероятно тук по някои особе-

ности на течението на водата, срв. още *лева вода* 'вода, която пада от водопад и се върти противоположно на естественото си течение' (вж. подробно БЕР III 336–337, 586), срв. ВИ *Лева река* и *Леви дол* в Радомирско, Берковско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 278; М и х а й л о в а 1986: 102).

Лешниковци, с. на 12,5 км югозападно от Трън. Стар запис: вероятно ?*Лешниче* 1576 (РСтСел 446); *лешниковци* XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 186, 276, 696, Опис III 179); *Лешниковци* 1878 (РТК). ЖитИ от МИ *Лешниково, произв. от *лешник* 'плод и дърво на леска' (З а и м о в 1967: 231; БЕР III 381; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 141).

Ломница, с. на 4 км северозападно от Трън. Стар запис: *Ломница* 1448 (ИБИ XIII 373); *Ломнидже* 1453, *Ломниче* 1624 (РСт 427); *Д. Ломница* 1570 (ГДИМН V, 1/ 219). От *лом* 'стръмно място' (вж. и др. значения БЕР III 464) и наст. *-лъ/н-ица*, тук по името на реката. Срв. СелИ *Ломница* в Кюстендилско.

Лялинци, с. на 13,5 км югоизточно от Трън. Стар запис: *Лялинци* 1446, *Лялинци* 1455 (ИБИ XIII 397, 31); *Лялинче* (Лялинци) 1624 (РСт 428); *Лялинци* 1878 (РТК). Жителско име от ЛИ *Ляля*, което е от *ляля* = *лала* 'леля' в говора, или от Пр за *ляля*, *лала*, праслав. **l'al'a*, запазено в слав. езици със значение 'бърборко, глупак' (S ł a w s k i IV, 1, 33–35; БЕР III 295), или от ЛИ *Ляля*, гальовно от *Владо* (вж. и З а и м о в 1967: 273), срв. СелИ *Ляльово* в Гоцеделчевско (И в а н о в 1996: 135).

Милкьовци (Милкьовци) в говора, с. на 5 км източно от Трън. Стар запис: *Милнуфча* (Милновци) 1453, *Милкюфче* (Милкьовци), *Милкюфче* 1576 (РСт 432, РСтСел 445; ИБИ XVI 175); *Милкьовци* 1878 (РТК). Жителско име от ЛИ *Милкьо*, със смекчаване, характерно за говора (С т о й к о в 1993: 144; З а и м о в 1967: 250; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 147).

Милославци, с. на 10 км западно Трън. Стар запис: *Милославица* 1451 (ИБИ XIII 363); *Милославидже* 1453, *Миласлофча*, *Миляслофча* 1576, *Милослафча* 1624 (РСт 433; РСтСел 446); *Миласловче* 1576 (ИБИ XVI 176); *Милославци* 1878 (РТК). Жителско име от ЛИ *Милослав* (З а и м о в 1967: 222), срв. СелИ

Milosavci в Босна и Херцеговина (ИМ 292; Ч о л е в а-Д и м и т р о в а 2002: 147).

Мисловщица, старо име на с. Веліново, Трънско (до 1950 г.). Стар запис: *Мисловице* (Мисловица), *Мислович* 1576 (РСт 381; РСтСел 446; ИБИ XVI 178, 302); *Мисловищица* 1878 (РТК). Селищното име е вторично образуване от начално МИ *Мислово, прил. от изч. ЛИ *Мисло* (З а и м о в 1988: 155) и наст. -*щица* < праслав. *-*skica* (Д у р и д а н о в 1964: 34–60), за този тип образуване срв. МИ *Дра̀гощица*, *Ра̀дущица* в Радомирско (Ч о л е в а-Д и м и т р о в а 2009: 205), срв. за осн. МИ **Мыслышева стась**, XIV в. в Стружко, **Мысловь връхъ**, XIV в. в Кичевско (Т а с е в а 1998: 230), срв. СелИ *Mysłowo*, пол. в обл. Гродно и рус. *Мыслово* в обл. Петербург и др. (SG XV 2, 365; RGN VI 28) и ВИ *Мислово* в обл. Новгород (WRG III 357).

Мракѐтинци, с. на 7,5 км югоизточно от Трън. Стар запис: *Мракетници* 1878 (РТК). Жителско име най-вероятно по изч. ЛИ *Мра̀кѐта*, образув. от ЛИ *Мра̀ко*, от прил. *мрак*, *мрака*, *мрако* 'тъмен, черен', срв. и срхр. *мрак* 'мрак; великан' (БЕР IV 279; З а и м о в 1988: 160) и наст. -*ѐта* < стб. -**ѐта**, наст. придава умалителност на имената, за образув. срв. ЛИ *Добрѐта*, *Милѐта* (З а и м о в 1988: 88, 151), *Павлѐта*. Също така е възможно и по Пр *Мракетѐта*, произв. от гл. *мракам* 'тормозя, хуля; рева като вол' (вж. БЕР IV 280). Срв. МИ *Мракилски шумак* във Врачанско (по РИ, Н и к о л о в 1997: 309), СелИ *Mrakovica*, *Mrakovo 3* в Босна и Херцеговина (ИМ 299), *Мороково* в обл. Новгород (RGN V 680).

Мрамор, с. на 9 км южно от Трън. Стар запис: *Мирамор* 1453, 1576, 1624 (РСт 435; РСтСел 446; ИБИ XIII 365; ИБИ XVI 179); *Мраморъ* 1878 (РТК). От *мрамор* 'камък с варовит състав', стб. **мраморъ** (БЕР IV 280), срв. СелИ *Мрамор* в Софийско, често в топонимията.

Насалѐвци (Насалѐвци) в говора, с. на 12 км западно от Трън. Стар запис: *Населуфча* (Населевци) 1624 (РСт 436); *Насалевци* 1878 (РТК). Вероятно от начално *Населовци, вж. стария запис, от МИ *Населово, от на 'над' и прил. от *село* (вж. подробно З а и м о в 1967: 231; за типа имена Д у р и д а н о в 1960), срв. СелИ *Naseoci* в Босна и Херцег. (ИМ 303).

Нашушковица, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Нашушковица* 1878 (РТК); *Našuškovica* (IM 303). Вероятно с префикс *на-* (за този тип имена в топонимията вж. Д у р и д а н о в 1960) и прил. от Пр *Шушко*, за 'човек, който обича да си шушука, да се уговаря с друг', и *-ица*. Срв. срхр. ЛИ или Пр *Šuško*, презимена *Šuškić*, *Šuškačević* (AR XVII 903) или изцяло от нариц. *шушкавица*, запазено в срхр. *Šuškavica* = *Šuška* а) 'бърбореща, приказлива жена'; б) 'неугледен, беден човек' (AR, пак там).

Недѐлково (Недѐльково) в говора, с. на 11,5 км югоизточно от Трън. Ново име на с. Бѐба от 1950 г. По ЛИ на ятака *Неделко Савов* от същото село.

Одоровци, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Одоровци* 1878 (РТК); *Odorovci* (IM 313). Жителско име от начално МИ *Одорово, прил. от *одор, запазено в срхр. *odor* 'обир, грабеж; разбойник', от *odirati* 'одирам, върша грабеж', заето и в рум. *odor* 'съкровище, имане' (З а и м о в 1967: 231), по-малко вероятно по ЛИ *Одор* < *Теодор*, не се среща в българската антропонимия.

Одрѐница, с. на 21 км южно от Трън. Стар запис: *Удранци* 1570 (ТДИМН V,1/ 637, 677); *Одранча*, *Одранче* 1576 (РСт 439; РСтСел 440; ИБИ XVI 123). Вероятно от начално жителско име *Одране*, от МИ *Одър, срв. *одър* 'дървено легло; вид подвижна колиба и др.', още стб. *одрина* 'обор', рус. диал. *одрина* 'сеновал, обор' (БЕР IV 806, 810) или от начално МИ *Одър < *одър*, като земеписен термин, срв. МИ *Одрища* в Радомирско за 'равно място или място, където почива добитък' (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 329), *Одрето* (БЕР IV 811) и наст. *-ица*, срв. СелИ *Одрено* в Кратовско (Кънчов II 521; З а и м о в 1967: 155), МИ *Одрене* в Гоцделчевско (И в а н о в 1996: 145), СелИ *Одрене* в Кумановско, *Odranci* в Словения (IM 313).

Пѐля, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Палѐ* 1878 (РТК); *Palja* (IM 324). Вероятно елипса от начално *Палѐ (въсь, гора и под.), по-късно с изпаднала втора част, от *палѐ 'палена, горяла' или от *(*О*)*палѐ*: *опалена,

образув. прил. с *-ja* от *пала*, диал. 'огън', *опала*, *опалия* 'пожар' (Геров III 367; БЕР V 29–31). Семантично срв. МИ *Опалово* при с. Друган, Радомирско. По местно обяснение: "при суша земята бързо прегаря, т. е. "опалена" почва" (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 330), срв. срхр. *опал* 'изгорена гора', рус. *пал*, *паль* 'обгоряла гора' (М у р з а е в 1984: 427), срв. МИ *Опал*, *Опальна* в Ресенско (П ј а н к а 1970:174, 415), срв. Сели *Паль* в Пермска обл., *Пал=Паль* в Петербургска обл. (RGN VI 558). Според З а и м о в 1973: 140 ойконимът е прил. с *-ja* от ЛИ *Пале*, което също е възможно. Срв. МИ *Паля падина* в Брезнишко (Велев 1984), РИ *Палинци* в Земен, Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 31), Сели *Paljabarda* в Сърбия, *Palje Brdo* в Хърватско, *Paljevina* в Хърватско (IM 324).

Парамун, с. на 6 км югоизточно от Трън. Стар запис: *Барамун* (Парамун) 1451, 1453 (ИБИ XIII 365; РСт 442). Изцяло от нариц. *парамун* 'стража', запазено в стъръб. *парамоуць* (Д а н и ч и ћ 1863: 276), заето от визант. *парамоуη*, също (вж. подробно Д у р и д а н о в 1978: 79).

Пенкъ̀овци, с. на 26 км южно от Трън. Стар запис: *Пенкюфча*, *Пенкюфча*, *Пенкюфче* 1576 (РСт 443; РСтСел 441; ИБИ XVI 127); *Пенкювци* 1878 (РТК). ЖитИ по ЛИ *Пенкьò* (З а и м о в 1967: 253), умал. от *Пено*, със смекчаване в наставката, характерно за говора.

Пет̀ачинци, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Питаченци* 1451 (ИБИ XIII 363); *Пета-чинци* 1878 (РТК); *Petačinci* (IM 330). Жителско име от Пр или ЛИ *Петача*, произв. от числителното *пет* и наст. *-ача*, срв. рус. ЛИ *Пяттой*, *Пятко*, сръб. *Petan*, *Petislav* (М i k l o s i c h 1927), Сели *Petačići* в Босна и Херцеговина (IM 330), вж. З а и м о в 1967: 274; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 70.

Пр̀есека, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. *Preseka* (IM 354). От *пресека* 'кръстопът, място, където се пресичат пътищата; седловина' (БЕР V: 667), срв. срхр. *пресека* 'долина', рус. диал. *пресек* 'превал, проход между скали' (М у р з а е в 1984: 464), словен. *preseka* 'дълга тясна ивица, проход в

гора' (Ваdјуга 1953: 266), срв. МИ *Пресек* в Годечко (Симеонов 1966: 202), Драмско (Иванов 1982: 178), СелИ *Пресека* и в Македонија (ИМ 354).

Проданча, с. на 9 км североизточно от Трџн. Стар запис: *Проданча* 1447 (ИБИ XIII 371); *Проданковиче* 1576 (ИБИ XVI 178); *Буроданджа* (Проданци) 1453, *Пуроданковиче* (Проданковица) 1576, *Пуроданкофча* 1624 (РСтСел 446; РСт 449); *Проданча* 1878 (РТК). Жителско име от начално МИ *Проданјь < ЛИ *Продан*, вж. старите записи, или прил. с -*јь* от *Проданци*, *Проданец*: *Проданча (всь, гора, долина и под.), за осн. срв. СелИ *Продановци* в Самоковско или изцяло от ЛИ *Проданчо*, умал. от *Продан* (Зимов 1988: 183), в родит.-винит. форма, срв. за тези форми МИ (У) *Братая*, (У) *Янча* в Радомирско (Чолева-Димитрова 2009: 443).

Радово, с. на 6,5 км югозападно от Трџн. Стар запис: *Радчица* (Радчево), *Радчева* 1576 (РСт 451; РСтСел 446); *Радичева* 1576 (ИБИ XVI 179); *Радово* 1878 (РТК). Прил. от ЛИ *Радо*, названието е елипса.

Ракита, с. в бившата Трџнска околия, останало извџн нашата граница. Стар запис: *Ракита* 1448 (ИБИ XIII 373); *Ракита* 1576 (РСтСел 446); *Ракита* 1878 (РТК); *Rakita* (ИМ 367). От *ракита* 'вџрба *Salix*, *Salix purpurea*', често в топонимията.

Рани луг, с. на 13 км западно от Трџн. Стар запис: **Раної лџгџ** XIII в. Виргинска грамота (Иванов 1931: 584); *Ранилук* 1453, *Ранулуг*, *Ранолуг* 1576 (РСт 453; РСтСел 446; ИБИ XIII 363; ИБИ XVI 179); *Рани Лукџ* 1878 (РТК). С асимилация *в-н* > *м-н* > *н-н* от *равни*, за пџрвата част срв. СелИ *Равна* в Годечко и *луг*, с *у* < *ж* в говора, стб. **лџгџ** 'малка горичка; влажно място, ливада на мястото на някогашна гора; равно ниско място под неголяма гора' (Фасмер ЭСРЯ II 527; БЕР III 536; СтбР I 826).

Реяновци, с. на 17, 5 км югозападно от Трџн. Стар запис: *Реяновци* 1451 (ИБИ XIII 363); *Раялуфча* (Раяловци) 1453, *Раянуфча* 1624 (РСт 454); *Раяновче*, *Раяновча* 1576 (ИБИ XVI 176; РСтСел 446); *Реяновци* 1878 (РТК). Жителско име от ЛИ *Реян*, с преход *ра* > *ре* от *Раян*, срв. СелИ *Раянци* в Радомирско, *Раяновци* в Сливнишко (Чолева-Димитрова 2002: 161).

Слѣшовци, с. на 14 км югозападно от Трън. Стар запис: *Слушовица* 1451 (ИБИ XIII 363); *Ишлушувидже* 1453, *Ислишофча* 1624 (РСт 461); **слишовци** XVIII в. в Поп Стефанов поменик (л. 60б, Опис III 179); *Слишовци* 1878 (РТК). Жителско име от изч. ЛИ *Слишо, срв. хърв. ЛИ *Sliško*, стпол. *Stysz*, стб. **слѣшати** 'слушам', диал. *слишам* (З а и м о в 1967: 258; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 167).

Стѣйчовци, с. на 12 км югозападно от Трън. Стар запис: *Истѣйчувиджи* 1451, 1453; *Истѣйкюфча* (Стѣйкѡвци), *Истѣйкѡфча* 1576 (РСт 463; РСтСел 446; ИБИ XIII 363); *Истѣйкофче* 1576 (ИБИ XVI 179); *Стѣйчовци* 1878 (РТК). Жителско име от ЛИ *Стѣйчо* (З а и м о в 1967: 258; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 170).

Стрезѣмировци, с. на 16 км югозападно от Трън. Стар запис: *Стрезѣмировци* 1451, *Истразѣмирофджа* (Стрезѣмировци) 1453, (ИБИ XIII 363; РСт 465); *Стрезѣмировци* 1878 (РТК). Жителско име от ЛИ *Стрезѣмир* (З а и м о в 1967: 259), срв. СелИ *Strezimirovci* във Вранско (ИМ 413; Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 172).

Студѣн извѡр, с. на 6, 5 км югозападно от Трън. Име на с. Извѡр от 1960 г. От прил. *студен* и *извѡр*, често в топонимията.

Сѡ(х)и дол, с. в бившата Трънска околия, останало извѣн нашата граница. Стар запис: *Суходол* 1576 (РСтСел 443); *Сухи Долъ* 1878 (РТК); *Suhi Dol* (ИМ 417). От *су(х)* 'беден на вода' и *дол*, често в топонимията.

Трън, гр., околийски център до 1956 г. Стар запис: *Трън*, нахия 1451 (ИБИ XIII 361); *Турин* (Трън) 1453, *Търън* 1624 (РСт 469); *Туин*, *Турън* 1576 (РСтСел 446); *Трън*, каза 1576 (ИБИ XVI 178); Трънъ в Боянски поменик, XVII в., 41 с. (БП 120); *Трън*, каза 1726 (ИБИ XXI 322); *Транъ* 1830 (Опис III 449); *Трънъ* 1878 (РТК). Изцяло от нариц. *трън* (вж. Геров V: 367, 368).

Тѡроковци (*Тѡряковци*) също в говора, с. на 3 км западно от Трън. Стар запис: **селѡ Тѡряковци** в Приписка към Служебник от XVII в. (СлР 71); *Тѡрякофча* 1453, 1576, 1624 (РСт 470; РСтСел 445; ИБИ XIII 361; ИБИ XVI 175); *Тѡрякофча*, *Тѡраякофча* 1576 (ИБИ XVI 179; РСтСел 446); *Тѡряковци* 1878 (РТК). Според най-

стария запис, жителско име от начално МИ *Турыак 'място, където има много турове', произв. от тур 'зубър, див вол', стб. **тоуръ**, и в останалите слав. ез. (Д у р и д а н о в 1958: 214; З а и м о в 1967: 232; Šimunović 1972: 190) и -*јак*, като МИ Вуча̀к, Лисича̀к, Свра̀чак в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 69); за диал. Туроковци, произв. от турок: тур с -ок, както осилок < осел с -ок или по Пр, семант. срв. СелИ Турия в Хасковско, Турија в Делчевско (И в а н о в а 1982: 157), Turan, Turanica в Хърватско (IM 445).

Филиповци (Вилиповци) в говора, с. на 6 км източно от Трън. Стар запис: Филбуфча, Филиповци 1453 (РСт 472; ИБИ XIII 365); Филипофча 1576 (ИБИ XVI 176); Филиповцы 1878 (РТК). Жителско име от начално РИ, от ЛИ Филип, формата Вилиповци е диалектна, срв. СелИ Филиповци в Софийско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 176).

Цегриловци, също Цигриловци, с. на 12 км югозападно от Трън. Стар запис: Чегринофча (Цегриновци), Чегренофча 1576, Чегрилофча (Цегриловци) 1624 (РСт 474; РСтСел 446; ИБИ XVI 177); Цегриловци 1878 (РТК). Жителско име от ЛИ *Цегрил, от Цегро, Цегре и -ил, срв. стсрѣб. ЛИ Царга (З а и м о в 1967: 262). Несигурно (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 177).

Шипковица, с. на 23, 5 км югозападно от Трън. Стар запис: Шибковиче, Шибкуфча (Шипковица), Шипкофча 1576 (РСт 478; РСтСел 441; ИБИ XVI 129); Шипковица 1878 (РТК). Прил. от шипка и -ица, срв. МИ Шипковица в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 470).

Яловица, име на Еловица до 1966 г. Името на селището е променено (доуточнено или актуализирано) по желание на жителите му. От яловица 'трудна за обработване, неплодородна земя или за място, където е лежал ялов добитък', може и образув. от прил. ялова (земя) и топ. -ица, срв. МИ Яловица в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 477).

Ярловци, с. на 8 км югозападно от Трън. Стар запис: Ярлофджа, Ярловци 1453, Ярлофча 1576, 1624 (РСт 480; РСтСел 445; ИБИ XIII 363); Ярловче 1576 (ИБИ XVI 175); Ярловци 1878 (РТК).

Жителско име от изч. ЛИ *Ярло* <*Ярос-ло*, а то ЛИ *Яромир* (З а и м о в 1967: 264; З а и м о в 1988: 252), и в останалите слав. езици, срв. СелИ *Ярловци* в Сливнишко (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 182).

Ясенов дел, с. в бившата Трънска околия, останало извън нашата граница. Стар запис: *Ясеновъ Дѣлъ* 1878 (РТК); *Jasenov Del* (IM 210). Прил. от *ясен* 'дърво *Fraxinus*', срв. МИ *Ясено* в Радомирско (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2009: 480), често в топонимията и *дел*, вж. тук *Вучи дел*.

Тук бяха разгледани 76 селищни имена от бившата Трънска околия (вкл. и названия на селища, които сега са извън държавната ни граница). В голямата си част названията са останали непроменени още от XV–XVI в. Разгледаната ойконимна система е съхранила и много старинни елементи.

Прави впечатление, че голяма част от селищните названия (25 – 47%) са жителски имена (Ч о л е в а - Д и м и т р о в а 2002: 90). Всички те са образувани с наст. -ци (-ин-ци, -ов-ци): *Бераинци, Бусинци, Бутроинци, Главановци, Горочевци, Грознатовци, Джинчовци, Докъовци, Драинци, Ездимирци, Звонци, Искровци, Кожинци, Кострошовци, Костуринци, Лешниковци, Лялинци, Милкъовци, Милославци, Мракетинци, Насалевци, Одоровци, Пенкъовци, Петачинци, Реяновци, Слишовци, Стайчовци, Стрезимировци, Туроковци, Филиповци, Цегриловци, Ярловци*.

В тези названия се реконструират и много старинни лични имена и прякори: *Бера, Бутроя, Грознат, Драя, Ездимир Мракета, Одор, Петача, Стрезимир, Шушко, Ярло* и др.

Няма нито едно селищно име с наст. -ане, както напр. в Софийско (Иваняне, Подуяне/Подуене, Казичане).

Запазени са и старинни лексеми в: *Видрар, Звонци, Кострошовци, Паля*.

Прил. с *-jъ-: *Врабча, Вуканъ, Вучи дел, Ерул*, вероятно *Паля*.

За типично ономастични суфикси се смятат -ец и -ица. В Трънско 7 ойконима са образувани с -ица (-ицица). Не е отбелязан формант -ец: *Глоговица, Еловица, Колуница, Ломница, Мисловицица, Нашушковица, Одраница*.

По старото сложно склонение: *Зелениград, Рани луг, Су(х)и дол*.

От апелативи, без суфиксални изменения са възникнали: *Баба, Клисуре, Мрамор, Ракита, Трън*. За този тип названия също се смята, че са старинни.

По модела на *Радово* са образувани новите административни имена: *Велиново, Неделково*. Не са отбелязани ойконими с *-ево*.

От заемки са възникнали *Парамун, Колуница*.

Селищните имена, освен исторически свидетелства за даден народ, са част и от неговото езиково богатство.

ЛИТЕРАТУРА

В е л е в, В. Местните имена в Пернишко, 1987 (машинопис).

Г о ш е в, И. 1926–1927: Стари записки и надписи. – Годиш. на Соф. унив., Богосл. фак., т. IV, 335–377.

Г о ш е в, И. 1934–1935: Стари записки и надписи. – Годиш. на Соф. унив., Богосл. фак., т. XII.

Г о ш е в, И. 1935–1936: Стари записки и надписи. – Годиш. на Соф. унив., Богосл. фак., ГСУ, т. XIII, 1–57.

Г о ш е в, И. 1936–37: Стари записки и надписи. – Годиш. на Соф. унив., Богосл. фак., т. XIV, 1–49.

Д а н и ч и ћ, Ђ. 1863: Рјечник из књижевних старина српских. I–III. 1863–1864, Београд.

Д у р и д а н о в, Ив. 1958: Топонимичните *-џ-* суфикси в южнославянските езици. – Сп. Български език 8, 4–5, 343–356.

Д у р и д а н о в, Ив. 1958: За някои редки словообразователни типове в българската топонимия с успоредици от другите славянски езици. – Славистичен сборник 1, 207–250.

Д у р и д а н о в, Ив. 1960: Префиксално-именният тип в български и неговото значение за топонимичната стратиграфия. – *Onomastica* 10–11, 121–184.

Д у р и д а н о в, Ив. 1964: Южнославянски успоредици в развоя на един топонимичен модел (**-ьsk-ica*). – Сп. Език и литература, № 3, 37–60.

Д у р и д а н о в, Ив. 1978: Из топонимията на Брезнишкия край. – Сп. Език и литература, 33, № 4, 72–85.

Е л е н и н, Й. Местните имена в Станкедимитровско (машинопис).

З а и м о в, Й. 1959. Местните имена в Пирдопско. С.

З а и м о в, Й. 1973: Български географски имена с *-jъ*. Принос към Славянския ономастичен атлас. С. С осем карти.

З а и м о в, Й. 1967: Заселване на българските славяни на Балканския полуостров. Проучване на жителските имена в българската топонимия. С.

З а и м о в, Й. 1988: Български именник. С.

И в а н о в, Й. 1931: Български старини из Македония. С.

И в а н о в, Й. Н. 1982: Местните имена между Долна Струма и Долна Места. С.

И в а н о в, Й. Н. 1996: Местните имена в Гоцеделчевско (Неврокопско). С.

И в а н о в а, О. 1982: Местните имиња на областа по сливот на Брегалница. Скопје.

И л ч е в, Ст. 1969: Речник на личните и фамилни имена у българите. С.

М и х а й л о в а, Д. 1986: Местните имена в Берковско. С.

М и ч е в, Н. и К о л е д а р о в, П. 1989: Речник на селищата и селищните имена в България 1878–1987 (второ, допълнено издание). С.

М о р о ш к и н, М. 1867: Славянский именовослов или собрание славянских личных имен. Санктпетербург.

М у р з а е в, Э. 1984: Словарь народных географических терминов. Москва.

М у т а ф ч и е в, П. 1931: Из нашите старопланински манстири. С.

Н и к о л о в, Б. 1997: Топонимията на Врачанска околия. С.

П ј а н к а, Вл. 1970: Топономастиката на Охридско-Преспанскиот базен. Скопје.

П о п о в, К. 1979: Местните имена в Разложко. С.

П р ъ ч к о в, Цв. Речник на диалектните думи в с. Дрен, Пернишко (машинопис).

С е л и щ е в, А. 1931: Славянское население в Албании. С. II фототипно издание С., 1981.

С и м е о н о в, Б. 1966: Етимологичен речник на местните названия от Годечко. – ГСУ–ФСФ, LX.

С т о й к о в, Ст. 1993: Българска диалектология. С. (I изд. – 1962; II – 1968).

Т а с е в а, Л. 1998: Българска топонимия от гръцки и сръбски средновековни документи. С.

Ч о л е в а- Д и м и т р о в а, А. 2002: Селищни имена от Югозападна България. Изследване. Речник, С.–М., 216 стр.

Ч о л е в а- Д и м и т р о в а, А. 2009: Местните имена в Радомирско, С., 504 стр.

В a d j u r a, R. 1953: Ljudska geografija. Terensko izrazoslovije. Ljubljana.

М i k l o s i c h, Fr. 1927: Die Bildung der slavischen Personen und Ortsnamen. Heidelberg.

С c h ü t z, J. 1957: Die geographische Terminologie des Serbo-kroatischen. Berlin.

Š v o b o d a, J. 1964: Staročeská osobní jména a naše přímení. Praha.

Š i m u n o v i ć, P. 1972: Toponimija otoka Brača. Zagreb.

Т а s z y c k i, W. 1958: Najdawniejsze polskie imiona osobowe. – In: Rozprawy i studia polonistyczne. I. Onomastyka. Wrocław-Kraków.

V a s m e r, M. 1941: Die Slaven in Griechenland, Berlin, 1941; II – Leipzig 1970.

СЪКРАЩЕНИЯ

БЕР – Български етимологичен речник. Т. I, II и III. С., 1971 и сл.

БП – С т а н ч е в а, М. и С т а н ч е в, Ст. Боянски поменик. С., 1963.

Геров – Г е р о в, Н. Речник на българския език. I–V. С., 1975 сл.

ЕтР – М л а д е н о в, Ст. Етимологически и правописен речник на българския книжовен език. С., 1941.

ИБИ – Извори за Българската история. С. БАН. Т. I, 1958 (Латински извори за българската история); Т. III, 1960 (Гръцки

извори за българската история); Т. XIII, 1966 (Турски извори); Т. XVI, 1972 (Турски извори); Т. XXI, 1977 (Турски извори).

Кънчов I – Кънчов, В. Избрани произведения, т. I (Пътуване по долините на Струма, Места и Брегалница. Битолско, Преспа и Охридско.). С., 1970. (Фототипно издание от Пътуване по долините на Струма, Места и Брегалница, СбНУ, кн.10–13, 1894–96.)

Кънчов II – Кънчов, В. Избрани произведения, т. II (Град Скопие. Сегашното и недавното минало на град Велес. Македония. Етнография и статистика.). С., 1970. (Фототипно издание от Македония. Етнография и статистика. С., 1911).

Опис I – Цонев, Б. Опис на ръкописите и старопечатните книги на Народната библиотека във София. Т. I. С., 1910.

Опис II – Цонев, Б. Опис на славянските ръкописи в Софийската народна библиотека. Т. II. С., 1923.

Опис III – Стоянов, М., Кодов, Хр. Опис на славянските ръкописи в Софийската народна библиотека. Т. III. С., 1964.

Опис IV – Стоянов, М., Кодов, Хр. Опис на славянските ръкописи в Софийската народна библиотека. Т. IV. С., 1971.

РСт – Стойков, Р. Наименования на български селища в турски документи на Ориенталския отдел на Народната библиотека “В. Коларов” от XV, XVI, XVII и XVIII в., т. 1 – 1961, 363–490.

РСт Сел – Стойков, Р. Селищни имена в западната половина на България през XVI в. (по турски регистър за данъци от 984 / 1576–77 г.). – Езиковедско-етнографски изследвания в памет на академик Стоян Романски. С., 1960, 440–456.

РТК – Руска триверстова карта от 1878 г. Поправена и допълнена през 1904. С., 1932.

СтбР – Старобългарски речник. Т.1 /А–Н/. С., БАН, 1999; Т. 2, 2009.

ТДИМН – Турски документи за историјата на македонскиот народ. Опширни пописни дефтери од XVI век за Кустендилскиот санџак. Скопје. Т. V, кн. 1–4, 1982–1985 (Т. V, кн. 1, 1982; Т. V, кн. 2, 1983; Т. V, кн. 3, 1984; Т. V, кн. 4, 1985).

Фасмер ЭСРЯ – М. Ф а с м е р, Этимологический словарь русского языка. I–IV. М., 1964–1973.

AR – Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Zagreb, 1880 сл.

IM – Imenik mesta. Beograd, 1956.

Skok II 165 – S k o k, P. Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Zagreb, 1971 сл.

Sławski IV – S ł a w s k i, Fr. Słownik etymologiczny języka polskiego, Kraków, 1952 и сл.

RGN – Russisches geographisches Namenbuch. Herausgegeben von Max Vasmer. 1–6. Wiesbaden, 1962–1972.

SG – Słownik geograficzny królestwa polskiego i innych krajów słowiańskich, 1–15, Warszawa, 1880–1900.

Vasmer REW – M. V a s m e r, Russisches etymologisches Wörterbuch, 1–3. Heidelberg, 1953–1958.

WRG – Wörterbuch der russischen Gewässernamen. Herausgegeben von Max Vasmer. 1–5. Nachricht Berlin–Wiesbaden, 1960–1973.

ДРУГИ СЪКРАЩЕНИЯ

ВИ – водно име

ЖитИ – жителско име

ЛИ – лично име

МИ – местно име

Пр – прякор

РИ – родово име

СелИ – селищно име

Анна Чолева-Димитрова

Институт за български език “Проф. Л. Андрейчин” при
БАН